

T-325,8.3.

284333

Педагогічне Бюро
Полтавської Губерніяльної Народної Управи.

Книжки для читання в класі.

Низка II.

Вип. 4.

ЗЛОДІЙ.

Павло Темченко.

У Полтаві.
Року Божого
1918.

ОБЛКНИТ 3 ГОУГ 9062
Класифікація № 3 Дата 24/ХІІ 19...

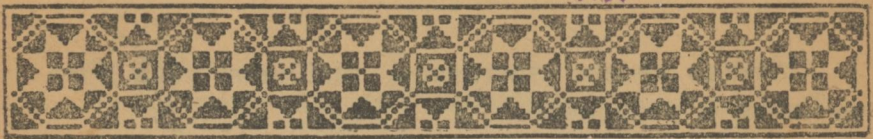
Друкарня І. Л. Фрішберга.

8(c2),

T-325,8.3

ЦЕНТРАЛЬНА НАУКОВА
БІБЛІОТЕКА ХДЗ

С. 5.

З л о д і й.

Центральна Наукова
БІБЛІОТЕКА ХДЗ
Кат. № _____

Петрика оддали до слюсаря.

Учора приходив сам майстер до батька й умовився з батьком, щоб Петрик учився в нього три роки: перший рік за саму зодягу та за харч; другий рік, крім зодяги, буде давано що-місяця по п'ять карбованців, а на третій, коли Петрик буде гарний хлопець, слухняний і тямущий, одержуватиме аж по п'ятнадцять карбованців на місяць. Сьогодні середа, а в понеділок Петрик повинен уже взятися до науки.

Батько додавав ще де-які дрібниці до умовин, а майстер майже на все згоджувався; казав, що буде що-неділі й що-свята відпускати Петрика додому погуляти, та й так инколи вечером, коли не буде діла, то можна буде до-дому навідатись, це-ж недалеко, стриб-стриб, та й дома.

Петрик уважно слухав усе, що казав майстер, молодий, ще нежонатий, веселий і жартівливий німець, та згадував при тім суворого тесляря, до якого був віддав його батько і який повернув його батькові, як ні на що непотрібного.

Хлопець несамохіть зітхнув голосно

Центральна Наукова
БІБЛІОТЕКА ХДЗ
Кат. № 284

54

Німець весело засміявся, підійшов, узяв його за плечі й струснув:

— Не зітхай, козаче! Будемо вкупі жити. У мене тобі гарно буде, а підучишся, підростеш, зробишся майстром, то такий парняга будеш, що ну-ну!

— Ви тільки, будь ласка, нічому лихому не вчіть!—вмішався батько.

— О, ні! У нас цього не зазна!—сказав німець і зараз же запитав Петрика: ти до школи ходив?

— Ходив!—батько вимовив хлопець.

— От і молодчина-хлопчина!... Ну, будьте здорові!... Так гляди-ж, Петрусю, в понеділок приходь!

Він попрощався з батьком, з матіррю, взяв Петрикову руку, потіпав її й вийшов. Батько пішов його випроводити.

Петрик зостався вдвох з матіррю, яка весь час сиділа мовчки й шила. Братік був у школі.

Петрик стояв посеред хати, де його лишив слюсарь, і не рухався.

Дунав що?

Ні!...

Або може він дуже багато думав, та так багато, що не міг нічого зрозуміти й через те мов ніяких думок не було в нього.

Увійшов батько.

— Ну, от у тебе й новий хазяїн!—промовив він і взявся до роботи.

— А мені здається, що з цього нічого не буде,—сказала мати.

— Чому?

— Та тому, що цей майстер ще сам молодий, нежонатий,—то який вже там з нього хазяїн?

— А нам що до того? Нехай він собі буде й нежонатий, аби вчив добре та шлях хлопцеві показав, а останнє до нас не стосується. Ти думаєш, що в жонатого краще буде? Он у Демьяна коваля є підмайстри, то спитай їх, чи добре їм у нього! Там дітей мабуть з десятеро, а підмайстри за няньок служать. Живе-живе років яких п'ять, уже й парубок, а робити не вміє, бо за всі п'ять років разів з п'ять у кузні побуває, а то все, то дітей глядить, то воду носить. Скінчив науку й не знає нічого, а Демьян тоді знов зоставляє його в себе за безцінь, бо дорожче йому ніхто не дасть. А тут може хоч і будуть трохи ганяти, та все-таки не так, як там, де сімья велика. Та й чоловік, бач, який приємний, мов свій, не то що понура якась, що й слова до тебе не промовить.

— Та дай-то Боже!—промовила мати й зітхнула.

Петрик здивовано подивився на матір і подумав:

— Чого це?—Йому зробилося якось неначе страшно, але він зараз же згадав свого нового хазяїна і йому здалося, що все буде добре.

Прийшов братік із школи. Петрик зараз-же все йому розказав. Розказував довго, з усіма подробицями й додатками від себе; розчервонівся й грав очима, які бігали й ні на одну мить не зупинялися. Братік слухав його не дуже уважно, а так

собі,—аби слухати і Петрикові здавалося, що братік ще малий і не розумів того, що вже може розуміти він, Петрик....

Повечеряли й полягали спати. Всі живо поснули; батько й мати—через те, що напрацювалися, братік—через те, що добре набігався після школи, а Петрикові не спалося. Він лежав поруч з братіком горілиць; очі йому були зовсім розплющені й дивились просто в темряву, яка панувала в хаті. Тепер, коли йому ніхто не завважав думати, він почав думати про все. Думки роєм оточили його голову й не давали спати....

Ось він служить у слюсаря місяць, два, три, рік; уже де-що тямить, уже хазяїн дає йому таку роботу, що навіть люде дивуються:—дивись, який мізковитий! А він працює, а він працює... Ось ще рік минає,—вже він одержує п'ятнадцять карбованців на місяць; ось він надіває на себе такого піджака й чоботи, як у його хазяїна; робиться огрядним, на губі вуси одстовбурчилися і закручуються; на камізолі в нього ланцюжок з годинником, бо він вже машинист-слюсарь. Тепер він вже нікого не боїться... Ось у їх село приїздить той теслярь, що одіслав його до-дому й сказав, що він ні на що нездатний; зустрічається з ним, не визнає його, Петрика, й чемно звертає з дороги. Петрик зупиняє його й здоровкається:

— Здоровенькі були, Іване Сидоровичу! Не впізнали? А я вас зразу пізнав, бо хоч би й сто літ

пройшло, то я вас не забув би; ви мені добре втямки далися... Що? Хто? я?.. Ага! Тепер ви мені *ви* кажете, ха-ха-ха! А знаєте, як ви мене за чуба сонного вхопили й на ноги поставили? Не пригадуєте? Деж-пак! Тоді ще сонливий був, ледачий, недотепний; тоді ви мене убоїщем прозвали... Що? Згадали? Ха-ха-ха!.. Вам немає часу? Дуже шкода! Ха-ха-ха!.. Прощайте, прощайте, дай Бог не бачитись!.. Ха-ха-ха! Хто тепер мурло?.. Куди ж ви? Ще трошки!..

Теслярь утікає, як опечений. Петрик регоче йому навздогінці й більш його ніколи не зустрічає, бо теслярь зараз-же втік з села й вибрався десь далеко, щоб не горіти перед Петриком від сорому.

Петрик ворочається на постелі, йому навіть душно робиться. Перекинувся набік, але знову ліг горілиць. Мрії снувалися далі.

Ось він уже має власну майстерню. Коло воріт, на двох сохах стоїть вивіска: „Механична майстерня Петра Йосиповича Горбатенка“; по бокам намальовані машини, замки з ключами, зброя й всяка дрібниця. Коло майстерні цілий ярмарок. У нього вже не один і не два підмайстри, всі старанно працюють, але роботи така сила, що ніяк не впораються; тепер у нього вчиться й братік. Батько й мати вже не шують і не прядуть, а поважно ходять поміж машинами, розглядають їх, дивуються й розважаються.

Йому робиться зовсім гаряче на ліжкові. Він

знову ворухнуться. Він не може ясно уявити собі, що то за вона, яка й для чого, але чує, що від цього йому дуже гарно й тепло на душі і що це так треба...

Ку-ку-рі-ку-у-у!..—Десь півень заспівав якось з протягом, десь йому відгукнувся другий, ось іще... Мрії вже снуються якось мляво, очі стуляються.

Петрика обгорнув сон.

Останні дні йшли майже одноманітно. Петрик що-вечора мріяв про одно, але вже не так гаряче, як першого вечора. Час трохи прохолодив його голову. Тільки вже в неділю, в останню ніч, перед майбутнім невідомим, він знову розхвилювався й не спав майже всю ніч.

Була весна. На дворі було вже зовсім тепло, але Петрик, чи від того, що погано спав, чи від чого іншого, здригався й щулився. Він не помічав чудового ранку, який зразу обхопив його, коли він вийшов на двір. Раніше він дуже цікавився й тим, що ось-ось з-за гори з рожевих хмарок вигляне сонце й все мов затанцює й заворухиться кругом нього. Тепер йому було не до того. Його серце тривожно билось й на душі було якось... Якось так, мов йому зараз трапиться якась пригода, неначе його кудись укинуть і зачинять за ним увесь світ.

Ішов помалу. Пройшов базарну площу. А ось і вивіска: „Слесар Іван-Густав Ціглер“. Були намальовані машини й ще де-що, але Петрик ні на що не звертав уваги й помалу посувався далі.

Увійшов у двір. Ось майстерня. Ще замкнута,—

7

хазяїн спить. Сів на сідалі, що було коло косарки, і його зразу обхопили важкі думки. Що-то буде?

Чогось дуже хотілось плакати...

Грюкнули двері й відчинилися. Петрик схопився з сідала,—на порозі з'явився хазяїн.

— О, ти вже тут? Молодчина-хлопчина! Іди-ж сюди, йди в хату! Гут морген!*)—додав він жартівливо по-німецьки й весело подивився на Петрика.

Петрик почув, що з нього мов якась вага скотилася і йому стало легко й тепло. Він сміливо пішов за хазяїном у хату.

В хаті було неприбрано, бо там ще тільки вставали. На залізному ліжкові лежав ще один чоловік, теж молодий і дуже схожий на хазяїна, а з-за завіси виглянула стара німкеня й дивилася на Петрика. Хазяїн, так, як тоді, коли приходив наймати Петрика, вхопив його за плечі й почав крутитися по хаті, приспівуючи:

Ох, майн лібер Августен,
Августен, Августен... **).

Стара благодушно похитала головою й обізва-лася:

— Йоган!

Хазяїн гучно засміявся й, дивлячись на Петрика, заговорив.

— Оце моя мама, а це лежить мій брат Август Хведорович, мене звать Іван Хведорович, та ще у

*) Доброго ранку!

**) Улюблена німецька пісенька: Мій любий Августен. Августен—імя.

нас є котик Василь Хведорович та мопсик Буцефал Хведорович...

— Йоган!—почулося щось сердите з-за завіси й щось докірливе німецькою мовою.

Йоган Хведорович ухопив Петрика за рукав і поволик з хати:

— Ходім! Ато тут ще нам попаде!—й сміючись і жартуючи, він одімкнув майстерню й завів до неї Петрика.

Хлопець оглянувся навкруги.

Ось піч та, що на ній залізо розпалюють, ось коваadlo, ось верстак, довгий, на всю стіну; ось токарний станок. Стіни рясно були завішані різними інструментами та приладами. Іван Хведорович почав розводити огонь; Петрик уважно придивлявся й все примічав. Трохи згодом вийшов і Густав Хведорович і брати потроху-потроху, якомсь непомітно, почали працювати й здавалося, що вони не тільки-що вийшли з хати, а вже працюють давно,—так у них все до ладу виходило.

Петрик дув мішка, мішок надимався, мов гнівався, потім збірався до купи, мов стомлений чоловік, якому важко дихати, Іван Хведорович длубався в огні й приспівував, а Август Хведорович щось пиляв напилником і в ритм підсвистував.

Пішли снідати.

Сиділи всі за одним столом. Петрик гарно наївся. Сюди-туди—вже й обід. По-обіді Густав Хве-

дорович простягся на ліжку, а Іван Хведорович заходився напихати цигарки.

Знову до праці. Ось уже й вечір. Замкнули майстерню, добре вимились. По-вечері—вільний час. Іван Хведорович знову заходився коло цигарок, а Густав Хведорович, як і по-обіді ліг на ліжкові й вдивився в книжку.

— Може й тобі дати що почитати?—запитав Іван Хведорович.

Петрик нестямився з несподіванки.

Почитати? О!.. Та це-ж його найголовніша турбація! *) Про це він марив з самого того дня, як вийшов із школи, але дома не було книжок, купувати нізашо було... Петрик аж схопився.

— Почитати? О, якби почитати!

Іван Хведорович витяг з-під ліжка чималу скриньку, одчинив і промовив:

— Вибірай, що тобі до вподоби!

Петрик кинувся до книжок, мов скупий до грошей. З чого-ж почати? Що взяти? Ось „Путешествіє на луну“, „Паровой дом“, „Путешествіє капітана Гаттераса“. А ось „Полное собраніє сочиненій Майн-Ріда“, а ось Купер, Густав Емар; далі Віктор Гюґо. А це що? Якийсь Шопенгауер. А це?.. Е, це не по нашому!.. Ось Л. Н. Толстой, Тургенев, Гончаров. А це... „Твори Івана Котляревського“, а ось... О! „Кобзарь“!..

Петрик весь затремтів. Про цю книжку він

*) Турбота.

уже десь чув од когось. Розгорнув—вірші! О! Чудово! Оцю й почитаю...

Хлопець оглянувся. Він так зацікавився книжками, що й не помітив, як обіклав себе всього ними. Почав знову складати. Іван Хведорович гордовито усміхнувся.

— Що, стачить для тебе? От поки одбудеш свій речинець, то всі перечитаєш!

Петрик був щасливий.

Полетіли дні за днями. Петрик уже сам і майстерню одмикав, сам огонь роздував, крутив колесо на токарні; носив дрова, вугілля; підмітав майстерню, а іноді і в хаті. Бігав туди, де посилали; робив те, що веліли, але мов не помічав цього нічого. Весела вдача хазяїнів, їх ласкаве й м'яке поводження гарно впливало на хлопця й надавало йому сили й снаги, бадьорило його й давало змогу працювати безупинно й безжурно, хоч іноді йому й дуже важко доводилось. Іноді була така сила роботи, що треба було бути волом, щоб усе переробити. Хазяїни робили, аж пара з них здіймалася. Без відпочинку вони ганяли Петрика, але у вечір, коли всі трохи оддихувались, Іван Хведорович весело дьоргав Петрика й казав:

— Молодчина-хлопчина! З тебе буде чоловік!

І Петрик зразу забував за втому. З якоюсь приємністю і з якоюсь таємною надією він лягав спати і спав так міцно, що навіть ні разу не про-

кидався і з ранку знов був готовий за день хоч і гору перекинути.

У суботу він завжди прибірав майстерню, зливав дні водою, щоб менше пороху було, й заховивши з собою яку-небудь книжку, біг до-дому, щоб вийти знову аж у понеділок. Дома за вечерею він все розказував про те, як йому добре живеться, які гарні люде його хазяїни, хоч і ганяють, та толлок дають, з роботою не ховаються, а ще й навмисне так роблять, щоб Петрик бачив що й до чого і, щоб скоріше завчався. Ось і одежу справили й чоботи і харчують добре; не б'ють, не лають і не дивляться на те, що він ще неук, попихач, а якось так поводяться, що мов цього зовсім і нема. І не бояться того, що він може навчитись всього за один рік і кинути їх, а все показують; не так, як Дем'ян своїм підмайстрам.

Мати слухала й раділа, а батько серіозно завважав:

— От і добре, сину, от і слава Богу! Старайся, вчись! Така доля не кожному випадає. Бідні люде своїх дітей у чужі села віддають, до міста одвозять, на фабрики, в шевці, в кравці, до п'яниць, до розпустників, де ні світа не видно, ні волі немає, а ти в своїому селі, коло батька й коло матері, напийтий-нагодований, одягнений; а що робити треба, то це, сину, закон такий: не робитимеш, то й не матимеш; хто раніш встав, той і діла більш зробив; хто молодшим оженився, скоріш помочі діждав; хтє

посіяв, то хоч сьак-так уродило, а хто не сів, то й не сходило. Будеш слухати добрих людей, сам людиною зробишся, шматок хліба добрий матимеш. Працуй, сину, поки сила є, вчися, поки час у тебе зайвий, бо виростеш, з життям стрінешся, а в житті багато є перешкод, з ними доведеться боротися: як вивчишся, то й поборешся, а неуком важко жити. Так-то, сину! Не дивись на те, що може коли й гірко доведеться, за те потім легко зробиться.

Петрик слухав батька й думав:

— О, він працюватиме, вивчиться! В таких хазяїнів, як у нього, можна жити і він житиме.

Минають дні. Біжать, мов спиці в колесі одна за одною, що й не помітиш їх. Уже Петрикові й до року недалеко. За цей час він виріс і ще бадьорішим зробився. В майстерні він почував себе, як дома, все йому знайоме було; вже він сам міг замки лагодити, самоварі лудити, справлявся добре й з кліщами і з молотом, іноді вже й до токарні кидався; машину скласти й розібрати,—то це мов у карти пограти; до всього кидався, всім цікавився, скрізь заглядав. Хазяїни ним не навіщаються. Як коли мало діла, то і в майстерню вони не заглянуть. Петрик сам уже добре порався. Почали й у гостину їздити, в другі села, десь до родичів. Часто їздили вкупі з матіррю. Петрик тоді сам снідав і обідав, що було для нього лишено, і працював ще дужче, ще завзятіше, мов як вернуться, то щоб не гримали.

І вони не гримали. Навпаки, повернувшись, і скрізь обдивившись, Іван Хведорович завжди голосно проказував:

— Молодчина-хлопчина! Дуже дякую!

Книжки Петрик уже всі перечитав, навіть де в кого й прохав уже; а що до „Кобзаря“, то майже всього знав без книжки проказувати. Як робив, то такого й вірша співав або проказував. Дув мішка, огонь сичав і гув, мішок зітхав і в Петрика вихоплювалось:

„Катерино, доню моя
Лишенько з тобою“....

Коли він вихоплював розпечене залізо, бив його молотком, і коли іскри летіли по всій майстерні,— він вигукував:

„Не хочу гуляти!
Огню діти! Дьогтю, клоччя!
Давайте гармати“(!..*)

Хазяїни ззиралися й всміхалися, а Петрик товкся цілий день і вгаву йому не було....

Одного дня Густав Хведорович послав його на горище чогось пошукати. Копаючись у поросі та в павутині, він знайшов старий, поламаний замок спершу не звернув на нього уваги, потім запримітив, що замок начеб-то не такий, як всі замки, а що якийсь химерний. Надів його дужкою на палець і зліз з горища.

*) Уривки з творів Шевченка „Катерина“ і „Гайдамаки“.

— О, бач, де він!—вкопився за замок Густав Хведорович,—а я колись голову звернув, шукаючи. Який його дідько туди запроторив? Цього замка я тобі не дам, не дозволю тобі на нього дивитись, аж поки полагодю. Це замок потайний і має таку особливість, що без ключа замикається й одмикається; таємниці цієї ніхто не знає окрім мене і я ним замкну свою скриньку.

Взявся кожний до свого діла.

Замок був поладжений і висів коло скриньки. Всі за нього забули; всім він був нецікавий, але Петрика він дуже зацікавив.

— Потайний замок!... Хм!... Як же це воно? Він іще ніколи не бачив такого замка! От, як-би взнати! Та й треба-ж! Бо що-ж то й за майстер буде з нього, коли до нього принесуть потайного замка поладити, а він не буде вміти! Ху, сором! Треба знати!...

Було ніколи. А дні все летіли. Петрик працював.

Одного разу хазяїни знову всі кудись поїхали і Петрик зостався сам. У вечір він замкнув майстерню, увійшов у хату й почав вечеряти. Їв помалу—нікуди поспішатися. Йому було якось скучно. Зненацька його очі зупинилися на скринці, на якій висів потайний замок.

Петрик здригнувся:

— От і робота! От і не буде скучно! Тепер у мене вільний час коло нього полазити.

Вечеря пішла жвавіше. Сюди-туди, ковть-ковть—і вже! Попробірав і взявся до замка.

Довго цокав ним, крутив на всі боки, дьоргав, давив, тяг—нічого не виходило. Переніс скриньку на стіл, підкрутив дужче лямпу й знову заходився.

На замку було багато всяких шпеників, зарубок, гудзиків; треба було знайти такого шпеника, якого саме й треба подавити. Але такого шпеника не знаходилося.

Коли ось зненацька—кляц! Замок одчинився.

Петрик аж оторопів з несподіванки. Десь не-свідомо придавив, а де?—не може догадатися. А як-же він замикається? Петрик надавив дужку й вона знову клацнула й замкнулась.

— Ага! Замикають не мудро: дужку придавив і вже. Ану, тепер одмикати будемо.

Петрик узяв скриньку й поставив на місце, а з замком сів за стіл і почав ворожити.

Довго крутив його на всі боки. Ні про що не думав, весь зосередився на одній меті: хоч там що, а знайти потайний шпеник і навчитись одмикати хитрий замок.

Годинник засичав і вдарив дванадцять.

— Оттакої!—подумав Петрик,—уже північ, а я не счувся, коли й пролетів цей час.

І почув, як коло серця в нього немов щось укололо.

Взявся ще уважніше, але справа не кращала. Петрикові стало чогось дуже душно. Замок лежав

на столі, а він стояв коло стола, дивився на нього й не бачив. В середині в нього щось ворушилося, росло, лізло, підступало до горла, давило, вступало в голову й голова робилась гаряча, як розпечений чавун. З самої душі десь виповзала ще невідома страшна думка, ширилась, робилася ще страшнішою й зразу стала дуже ясною й зрозумілою. І, коли Петрик зрозумів її, то кинувся так, мов хто його жигалом припік. Затрусився й занімів...

Що це він зробив? Одімкнув замок, зняв його з скриньки, знову замкнув і не може тепер одімкнути, щоб надіти на скриньку... Що тепер скаже Густав Хведорович? А баба?.. Чи пожартує Іван Хведорович?.. Страшно!.. Соромно!..

Цю ніч Петрик не спав. Не то, щоб йому не спалося,—як би ліг, то хто зна, чи спав би, чи ні,—а то просто й не лягав. Щось страшне й незрозуміле стало весь час перед ним і гнітило його й мучило і не давало змоги заспокоїтись. До світа він просидів за столом. То знов брався за замок, то безсило опускав руки, й замок з грюкотом котився по столі.

Зовсім розвиднилось.

Петрик одімкнув майстерню, роздув огонь, сів на ковадло й замислився.

— Що його робити? Сьогодні хазяїни приїдуть, треба до того часу хоч там що, а одімкнути замок?

Знов заходився морочитись. Закладав замок у тиски, колував пробоями, стукав молотком,—замок

був німий і глухий. Тільки й того, що тепер він зробився погнутиим та пошкрябаним. Петрик зовсім знемігся й безсило спустив руки.

Чи довго він так стояв, чи ні, він того не знає. Він тільки знає, що стукнула хвіртка і в хату, один за одним пройшли його хазяїни. Трохи згодом у майстерню ввійшов Іван Хведорович.

— Здоров, молодчина-хлопчина!

Петрик мовчав.

— Що тобі? Чи ти не хворий?—зазирнув йому в вічі хазяїн.

У хлопця по щоках покотились сльози.

— Та що це ти? Лихо яке трапилось? Кажі, чого ж не розкажуєш?

Петрик кивнув головою на замок, затулився рукавом і заплакав.

Хазяїн вхопив замок і побіг у хату.

Довго ніхто не виходив. Петрик плакав.

— Іди сюди!—нарешті гукнув Густав Хведорович.

Петрик почув, як у нього в середині щось ніби одірвалося й поповзло вниз...

— Що це тобі здумалось?!—запитав його Густав Хведорович і голос у нього був якийсь гострий і суворий.

— Я хотів узнати, як одмикається й замикається замок...

— І взнать, що лежить у скриньці?

— Я не заглядав у скриньку!—промовив гаряче хлопець.

Німкенья зареготалася й подивилась на нього злющими очима. Потім щось довго й сердито казала синам по своєму.

— Ходи зі мною!—промовив спокійно Густав Хведорович і пішов.

Петрик, увесь червоний, ішов ззаду.
Куди це? Що це буде?

Людей багато було на вулиці. Петрик низько спустив голову; йому здавалось, що вже всі знають, що з ним скоїлось. Хазяїн повернув до Петрика в хату. Серце у нього заніміло....

Батько шив, а мати поралася коло печі.

— Доброго здоров'я!

— Здрастуйте!

— Я привів вам вашого хлопця. Самого не гарно було одсилати; ми його взяли, ми його вам і оддаємо, а через що, то він сам розкаже вам. Прощайте!

— Та що там? Хай Бог милує!

— Він хотів обібрати нас....

— Це неправда!—несамовито скрикнув Петрик.

Батько з жахом одступив до стіни, мати чогось дуже клацнула коцюбою.

— Що це?... Як же це?...—ледве вимовив батько.

— Спитайте його!

— Я тільки хотів подивитись на замок....

— Брешеш, бо як би ти хотів тільки цього, то він не був би погнутий,—перепинив Петрика Густав Хведорович і зараз же вийшов з хати.

— Ах, ти-ж нещасний!—закричав батько,—ах, ти-ж нікчема!—Що це? Ще цього не було!

Трах!...

В голові затріщало й задзвеніло.... Батько вдарив його в вухо. Мати кинулась до нього й простягла руки.

— Геть!!!—скрикнув батько і вдарив у друге вухо.

Петрик впав до долу....

Над ним щось гомоніли, взяли потім, десь положили, але він нічого не бачив і не чув. У вечір трохи опритомнів, згадав усе й застогнав....

В голові нічого не було. І голови наче зовсім не було, тільки десь, хто зна де, щось клювало:

— Злодій!... Злодій!... Злодій!...

Він ще дужче застогнав і знов став непри- томний....

Петрик дуже захворів. Хворів довго й нарешті, хоч одужав, але був млявий і байдужий. Ніщо його не цікавило. Робився мовчазним і злим....

Павло Темченко.

284333

